

[Hagen Hagensen.]

vægelsesfrihed mere end rimeligt — bør man dog undersøge tingene, og jeg mener, der havde været al mulig grund til i dette tilfælde at indskrænke passets varighed og dets rejseområde, således at den pågældende kun i få dage havde kunnet opholde sig lovligt i en begrænset del af udlandet, nemlig i de lande, han havde angivet at skulle besøge.

Dette giver mig anledning til at stille et tillægsspørgsmål til den højtærede minister: hvad nyt foreligger der i den konkrete sag? Hvad er der foretaget fra ministerens side for at søge at skaffe den pågældende til veje? For skal man tro dagspressen, senest bladene for i dag, kan der være tale om, at endog meget betydelige pengemidler er bragt ud af landet, mange flere end dem, man på billedet så den sigtede tælle, og som han havde reddet fra hotelbranden i Hornbæk, hvor han nylig havde overtaget Hotel Trouville. Det er også antydnet i dagbladene, at han er taget til et land, hvor man ikke gennem Interpol kan nå ham, fordi vi ingen udleveringstraktat har med det pågældende land.

Derfor spørger jeg: hvad nyt foreligger der i den konkrete sag?

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Det ærede medlem rejste spørgsmålet om, hvorvidt politiet, inden passet blev udleveret, skulle have begrænset dets område, altså således at pasindehaverens bevægelsesfrihed var begrænset. Så vidt jeg erindrer, er der nu ikke hjemmel hertil nogetsteds, men det skal jeg gerne undersøge for fremtidige tilfældes skyld, selv om de som sagt forekommer sjældent.

Det ærede medlem nævnte nogle rygter, der går om, at Frode L. Hansen skulle have medtaget en større sum penge til udlandet og realiseret nogle ejendomme. Der foreligger fra politiet ikke oplysninger herom; men at der har været en unormal aktivitet med hensyn til afhændelse af ejendomme, før Frode L. Hansen forlod landet, har jeg fået bekræftet så sent som i dag.

Jeg kan endvidere oplyse, at jeg har anmodet politiet i København om at undersøge mulighederne for at få direktør Frode L. Hansen eftersøgt gennem Interpol med henblik på eventuel udlevering. Jeg kan

endvidere oplyse, at politiet i dag har opgjort det maksimale tilsvær, som der kan være tale om at gøre direktør Frode L. Hansen ansvarlig for — jeg siger udtrykkelig det maksimale tilsvær — og at man herved er kommet til et beløb på 350.000 kr. Herefter har politiet rettet henvendelse til Københavns byret, der ved middagstid i dag har afsagt kendelse om beslaglæggelse af 4 Frode L. Hansen tilhørende ejendomme her i København.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v.

Valgt blev: Peter Nielsen, Holger Eriksen, Ove Hansen, Erhard Jakobsen, Egon Jensen, Hans Lund, Erling Olsen, Carl Petersen, Axel Kristensen, Foged, Thisted Knudsen, Jacob Sørensen, Haunstrup Clemmensen, Juul Madsen, Poul Møller, A. C. Normann og Aksel Larsen.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om valutaforhold m. v.

Valgt blev: Lis Groes, Jørgen Peder Hansen, Poul Hansen (Grenå), Helge Nielsen, Peter Nielsen, Erling Olsen, Axel Ivan Pedersen, Chr. Rasmussen, Guldberg, Erik Eriksen, Holmberg, Jens Peter Jensen (Sorø amt), Fanger, Haunstrup Clemmensen, Weinkop, Baunsgaard og Kai Moltke.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af den europæiske socialpakt, undertegnet i Turin den 18. oktober 1961.

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. II) findes i tillæg A. sp. 145, fremsættelsen i tidenden sp. 456).

Sagen sattes til forhandling.

Niels Mørk: Bag det foreliggende forslag til folketingsbeslutning om ratifikation af den europæiske socialpagt ligger der et langvarigt og omfattende arbejde. Det er et arbejde, hvorunder ikke mindst det ekspertudvalg, i hvilket Danmark har været repræsenteret, har øvet en meget stor indsats. I alt 16 europæiske lande har samlet sig om pagtens idé og formål, som angiver den grundlæggende socialpolitiske målsætning for de implicerede lande. Samtidig anvises i konventionen de veje, der fremefter skal føre til gennemførelse af dette stort anlagte sociale reformarbejde for Europarådets medlemslande. En betingelse for pagtens ikrafttræden er, at 5 medlemslande har ratificeret den. Indtil nu er dette sket for 4 landes vedkommende, nemlig Norge, Sverige, Storbritannien og Forbundsrepublikken Tyskland; det vil sige, at Danmark kan blive det femte land, der ratificerer pagten, og vi kan dermed blive udslagsgivende, hvad angår det at føre denne pagt ud i livet.

Det er med glæde, jeg på mit partis vegne anbefaler dette forslag til en hurtig og velvillig behandling.

Søren Andersen: Jeg skal ikke lægge op til nogen større debat om den europæiske socialpagt. Det fremgår af teksten, at efter at ekspertudvalget har arbejdet med problemerne, har de været til eftersyn og vurdering hos arbejdsmarkedets parter. Så vidt jeg kan se, forpligter vi os ikke på nye områder rent socialpolitisk; det er mere de øvrige tilsluttede lande, der må søge, efterhånden som de evner det, at leve op til den sociale standard, vi i Nordeuropa er nået til. Det er da også Norge, Sverige, England og Vesttyskland, der foreløbig har ratificeret.

Jeg kunne naturligvis godt spørge den højtærede minister om, hvilke artikler de nævnte lande har tiltrådt. Det fremgår, så vidt jeg kan se, ikke af materialet, men selv om jeg ikke skulle få spørgsmålet besvaret, ser jeg ikke deri nogen absolut nødvendighed for et udvalgsarbejde. Jeg ser, at på en række områder går vi ikke ind for pagten, i hvert tilfælde er der en række artikler, der ikke tiltrædes, fordi vi har tradition for, at disse problemer ordnes af arbejdsmarkedets parter. Også det finder jeg i sin orden.

Der er ingen tvivl om, at tanken må være, at dette skal være et lille skridt i retning af at skabe bedre muligheder og større bevægelighed på et eventuelt kommende europæisk arbejdsmarked. Det er naturligt, at hvis noget sådant skal realiseres, må grundlaget være så vidt muligt ensartede forhold eller dog sådanne forhold, at man rent socialt kan sammenligne landene med hinanden og drage sammenligning mellem nogenlunde ensartede regler med hensyn til det rent arbejdsretlige.

Med disse bemærkninger skal jeg på mit partis vegne anbefale, at pagten ratificeres.

Clara Munck: Det konservative folkepartis ordfører i denne sag, det ærede medlem hr. Asger Jensen, er desværre forhindret i at være til stede, men jeg skal på hans og gruppens vegne tilsige vor velvillige medvirken til gennemførelse af det forslag til folketingsbeslutning, vi her beskæftiger os med. Vi er inden for den konservative folketingsgruppe i høj grad optaget af en socialpolitisk målsætning, og det er min overbevisning, at denne europæiske socialpagts indhold er af en sådan art, at vi ofte vil komme tilbage til det.

Jeg har forstået, at der muligvis bliver udvalgsbehandling, og den konservative gruppe vil med interesse være med i behandlingen af forslaget og medvirke til dets gennemførelse.

Grethe Philip: I sin fremsættelse siger den højtærede udenrigsminister, at formålet med den europæiske socialpagt dels er en kodificering af normer på socialpolitikens område, dels et forsøg på at angive vejen fremover for socialt reformarbejde. Det er vel ikke mindst dette sidste, vi skal hæfte os ved. Vi har en række ønsker om social tryghed, om ret til arbejde og om ret til faglig uddannelse. Det er klart, at man heri kan lægge noget yderst forskelligt, og at man rent faktisk gør det i forskellige lande og fra tid til anden. Men selv om målene ikke er helt klart formuleret, ligger de der dog alligevel. Vi regner os her i Danmark for et socialt foregangsland, og jeg finder det rigtigt, at vi på internationalt plan er med til at slutte op om sociale målsætninger, der ligger på linje med vore, så meget mere som vi måske derved kan være med til at støtte

[Grethe Philip.]

fremskridtskræfter i lande, der på det sociale område står svagere end vi.

På mit partis vegne kan jeg give tilsagn om støtte til vedtagelse af det foreliggende forslag til folketingsbeslutning.

Gunhild Due: Også mit parti kan tilsige velvillig behandling af dette forslag til beslutning, idet vi dog gerne i et udvalg vil se lidt nærmere på de punkter og artikler i pagten, som man ikke har ønsket at tiltræde fra dansk side, og dér få en nærmere redegørelse for grundene til at sige nej til nogle af artiklerne eller punkterne. Ikke fordi jeg mener, vi skal tiltræde dem alle; jeg har f. eks. med tilfredshed set, at man ikke har tiltrådt de særlige beskyttelsesregler for kvinder med hensyn til natarbejde, for disse regler kan bruges mod kvindens interesser. Er det usundt for kvinder at arbejde om natten, må det også være det for mænd, og så må man tage skridtet fuldt ud og forbyde natarbejde i det hele taget. Også her må der være ligestilling.

Men der er andre afsnit, som jeg nok kunne ønske man ville gå ind for, selv om man ganske vist begrunder et nej med, at det drejer sig om forhold, som arbejdsmarkedets parter skal ordne indbyrdes. Det gælder f. eks. punkt 1 i artikel 2 om rimelig arbejdstid og punkt 4 i artikel 4 om ret til rimelig opsigelsesvarsel. Der må være grænser for, hvor længe arbejdsmarkedets parter skal gå og rode med disse forarbejderne så vigtige ting uden tilfredsstillende resultater.

Man vil forstå, at jeg også føler trang til at drage punkt 3 i artikel 4 frem, nemlig det punkt, der omhandler lige løn for mænd og kvinder. Ligelønsprincippet har jo stået på programmet i mange år, og jeg er opmærksom på, at det også er med i de forestående overenskomstforhandlinger. Jeg kan godt se det rimelige i, at man giver parterne en chance for selv at løse dette problem, men så skal det da vist også være den sidste. At det i øvrigt er et vanskeligt problem at løse, ses bl. a. af de kvaler, man har inden for fællesmarkedet, hvor man vedtog en resolution om ligeløn i 1961, men de enkelte landes rapporter viser, at det går langsomt med gennemførelsen, og at man forsøger at fortolke resolutionen og på forskellig måde komme uden om at give lige-

løn. Der må være grænser for kvindernes tålmodighed på dette felt, og hvis arbejdsmarkedets parter ikke klarer at løse problemet i denne omgang, forbeholder jeg mig retten til at rejse spørgsmål om tilslutning til ligelønsprincippet i punkt 3 i artikel 4 i denne pagt, for så må det være på tide, at der gribes ind fra lovgivningsmagtens side.

Desværre løser ligeløn jo ikke engang kvindernes lønproblemer fuldt ud, fordi de specielle kvindefag i almindelighed lønnes for lavt, og det er ikke bare her i landet, men over det hele, hvad man kan se af en rapport fra den internationale arbejdsorganisation, som er sendt til FN's økonomiske og sociale råd. Vi har altså stadig mulighed for at gå foran og vise et godt eksempel, hvad angår kvindernes lønninger.

Der er 2 artikler, som helt er undtaget fra ratifikation: artikel 7 om børns og unges arbejde og artikel 19 om vandrende arbejders og deres familiers beskyttelse, altså udenlandske arbejdere; dem bør vi nok også kigge nærmere på. Mon ikke det er forholdsvist let at tilpasse dansk lovgivning med hensyn til børns og unges beskyttelse, så vi kan tiltræde artikel 7? Det må vel være af betydning, at vi tiltræder så mange artikler som muligt og derved lægger pres på andre lande.

Hvad angår artikel 19, er det ikke, fordi jeg er tilhænger af udenlandsk arbejdskraft her i landet; men på den anden side må vi da behandle de fremmede arbejdere, vi nu engang har fået hertil, ordentligt, og svarer vore love om hjælpeforanstaltninger for udlændinge ikke til normerne i artikel 19, er det vel et spørgsmål, om vi ikke bør ændre vor lovgivning på dette område.

Jeg håber som sagt, der vil blive lejlighed til at se nærmere på disse ting i et udvalg.

Johan Asmussen: Med den traktat, som er til behandling her i dag, ønsker man, kan man vist sige, at vise Vesteuropas sociale ansigt. Det drejer sig jo i virkeligheden om et sidestykke til erklæringen om menneskerettighederne. Det er altså en sag, et traktatværk, der af omverdenen, af Vesteuropa, betragtes som en ganske overordentlig betydningsfuld ting, hvad det også er. Der kan ikke være tvivl om, at når man overhovedet anser det for rigtigt og mener, at

[Johan Asmussen.]

det har noget praktisk formål at udtale sig i traktatform om de ting, som behandles her, så er det rigtigt at gøre det på den måde, så er det rigtigt, at Danmark må være med, og de uafhængige kan fuldt ud slutte op om den indstilling, som kommer til udtryk i det foreliggende forslag til beslutning. Også vi mener, at Danmark må være med til på denne måde at tegne trækene i Vesteuropas sociale ansigt.

Som det vist er blevet antydet, har det en særlig betydning, at Danmark nu skrider til at ratificere, idet det bliver som den femte af de undertegnende stater, hvorved man udløser gyldigheden af traktaten, dog notabene kun for de fem, der ratificerer.

Man har indtryk af, at når der er tale om ratifikation af traktater her i folketinget, er indstillingen den: nå ja, det drejer sig jo kun — med kun i gåseøjne — om ratifikation af en traktat; det er noget, vi ikke behøver at tage så tungt på; der behøver ikke at være så mange til stede i folketinget under behandlingen af en sag, som kun — stadig kun i gåseøjne — drejer sig om ratifikation af en traktat.

Det kan efter min mening ikke være rigtigt. Det må i virkeligheden være en af folketingets fornemste opgaver at tage stilling til traktater med fremmede stater, det må være en af de mest forpligtende opgaver, som er pålagt eller tillagt folketinget.

Der er, så vidt jeg kan se, tale om et ansvarsforhold til 3 sider. Der er for det første landets, regeringens og parlamentets fællesansvar udadtil, og der er som baggrund herfor regeringens ansvar over for folketinget med hensyn til den måde, hvorpå et sådant traktatforslag har været gennemarbejdet og bliver forelagt for folketinget; endelig, og ikke mindst, er der folketingets eget ansvar med hensyn til den måde, hvorpå en sådan traktatratifikation behandles, den grundighed, den omhu — for ikke rent ud at sige den alvor — hvormed en sådan sag behandles.

Jeg er ikke i tvivl om, at folketinget og dets medlemmer i høj grad er og altid har været indstillet på at leve op til et sådant ansvar, er indstillet på at behandle også disse traktatratifikationer med den omhu og den grundighed, som de kræver, og som naturligvis forventes fra de staters side, der

deltager i traktaterne. På den anden side har jeg et temmelig tydeligt indtryk af — og indtrykket er ikke af helt ny dato, selv om jeg jo selv er af temmelig ny dato i det høje ting — at folketinget i overordentlig mange tilfælde vistnok, for at sige det mildt, ikke har haft tilstrækkelig mulighed for at behandle denne slags sager med den omhu og grundighed, som de kræver, hvis de skal tages alvorligt, hvad de naturligvis skal.

Det er mit indtryk, at man ofte ser sådan på det fra regeringens, fra ministeriernes side, at det drejer sig om en rutinesag. Det er mit indtryk, at sagerne, tilsyneladende i hvert fald, bærer et sådant præg, når de kommer til folketinget, og det er derfor også mit indtryk, at det for folketinget let kan blive en rutinesag at ekspedere en sådan traktat og dens ratifikation videre. Jeg bruger med vilje ordet „ekspedere“, for det forekommer mig, at disse tilfælde kan indrangeres blandt dem, der gør, at folketinget jævnlige betegnes som et ekspeditionskontor. Det er vel også det, der fører til, at en sådan ratifikations sag kommer frem i folketinget i en periode, der med mere eller mindre rene ord i aviserne er blevet betegnet som en agurketid. Jeg mener at turde sige, at det vistnok er anderledes i andre lande. Jeg har indtryk af, at man både i Sverige, i Norge og i hvert fald i Vesttyskland i de respektive parlamenter tager ganske anderledes alvorligt og grundigt på behandlingen af traktatratifikationer.

Det grundlag, folketinget står på i disse sager, er jo grundlovens § 19, der kræver folketingets samtykke, bl. a. til indgåelse af en traktat som denne, og det kan derfor måske ikke være helt irrelevant at minde om nogle linjer i forfatningskommissionens betænkning af 1946, side 29, i tilknytning til den pågældende grundlovsparagraf. Jeg beder om tilladelse til at anføre nogle citater. Det hedder her, at i 1920 blev rigsdagens samtykke gjort til hovedreglen.

„Herved fik rigsdagen større beføjelser i udenrigspolitisk henseende, end den hidtil havde haft.“

Og det hedder videre:

„Det er praktisk udelukket, at hele rigsdagen kan medvirke ved internationale forhandlinger eller ved udarbejdelsen af forhandlingsdelegationers instrukser.“

[Johan Asmussen.]

og videre:

„På den anden side er det ønskeligt, at rigsdagen har et sådant indseende med forhandlingernes første stadier, at den ikke stilles over for en fuldbyrdet kendsgerning, når forhandlingernes resultat foreligger. Det må derfor kræves, at rigsdagen holdes orienteret om forhandlingernes forløb i alle sager, som kræver dennes medvirken med hensyn til lovgivnings- eller bevillingsspørgsmål“.

Her får vi nu med 8 dages varsel lagt på bordet en temmelig omfangsrig tryksag om noget, der hedder „den europæiske socialpagt“. Det er det færdige resultat af arbejdet med en tanke fra 1951, bearbejdet af Europarådet siden 1954 og undertegnet bl. a. af Danmark for 3 år siden, i 1961. Er folketinget nogen sinde blevet underrettet om og holdt à jour med denne europæiske socialpagt? Mig bekendt ikke. Jeg tror ikke, at folketinget tidligere har hørt om den; ingen af os nye medlemmer af det høje ting er i hvert fald ved vor indtræden gjort bekendt med, at dette arbejde havde fundet sted den sidste halve snes år, og at der nu var optræk til, at folketinget skulle tage stilling hertil.

Og hvad er det så, vi nu får som materiale, som grundlag for i løbet af få dage at skulle tage stilling til noget, der er så omfattende og betydningsfuldt, som en sådan traktat må være? Vi får en fremsættelse og nogle bemærkninger, som i forhold til sagens betydning er særdeles kortfattede, for at sige det mildt, uden fortolkning af de enkelte bestemmelser, kun med en meget summarisk beskrivelse af, hvad det hele drejer sig om.

Hvis det nu var en traktat af almindelig karakter med et fastlagt indhold, som fra begyndelsen gav klarhed over, hvad det er, man går ind på, hvad det er, man bliver bundet til ved traktatindgåelsen, ja, så kunne man måske sige, at så gør det ikke så meget; i hvert fald ville man sige: sådan plejer vi at gøre, så det gør vi også denne gang. Det er nu et argument, jeg har meget lidt tilovers for — jeg er lige ved at holde mere af det modsatte argument. Men det drejer sig ikke om nogen ganske ordinær traktat; i ingen henseende drejer det sig om nogen ordinær traktat, heller ikke i formel henseende. Her ved man nemlig ikke på

forhånd af selve traktatteksten, hvad det er, man forpligter sig til; det er noget, man selv kan bestemme. Der skal altså foretages et udpluk af enkelte bestemmelser, og man kan udskyde andre. Spørgsmålet er så: hvem skal vælge, og hvem skal udskyde? Ja, naturligvis må regeringen foreslå, hvad vi kan tiltræde, og hvad vi ikke kan tiltræde, men afgørelsen heraf må naturligvis ligge hos folketinget; det må jo i en sådan traktat i virkeligheden være det egentlige indhold eller en meget væsentlig del af det indhold, man ratificerer. Men regeringens forslag i dette meget vigtige spørgsmål om udvælgelse og udskydelse findes kun som et led i de bemærkninger, der er knyttet til forslaget til folketingsbeslutning.

Det er ved et par lejligheder her i det høje ting inden for det sidste par år blevet sagt, at man ikke bør lovgive i motiverne; det er en uvane, den er upraktisk, og den er ukorrekt. Det, der lovgives om, bør stå i selve loven; det bør naturligvis ikke mindst være tilfældet, når landet skal indgå en traktat. De betingelser, man går ind på, må kunne ses klart af traktaten og ratifikationsdokumentet. Derfor er det for mig ganske mærkværdigt at se, at man ikke i selve forslaget til folketingsbeslutning har indsat regeringens forslag om, hvilke artikler og nummererede punkter man mener bør godkendes, og hvilke man mener bør udskydes. Selvfølgelig skulle kun de, som skal godkendes, stå der, men det burde også ske. (*Socialministeren* [Bundvad]: Det står der!). Det står i bemærkningerne. Det er netop det, højtærede minister, jeg har tilladt mig at kritisere: at der lovgives i bemærkningerne. Der står en meget væsentlig del af det, der overhovedet skal tages stilling til, og jeg finder det i alle henseender uheldigt og forkert, at disse ting ikke står i selve det forslag, som folketinget skal tage stilling til.

Jeg kan måske nævne, at England i sin udpegning og udskydning af paragraffer og artikler har udskudt 12. Jeg ved, at Sverige og Norge har udskudt hver 10, og Vesttyskland, som har ratificeret allerede i marts, hvor sagen har været for i forbundsrådet, har kun udskudt 5 af de nummererede artikler og har med nogen stolthed peget på, at man derved lå i spidsen med hensyn til ratifikationens omfang.

Så vidt jeg har kunnet tælle det op, er

[Johan Asmussen.]

der i regeringens forslag udskudt 28 af de nummererede artikler. Jeg skal ikke på nogen måde gå i enkeltheder med hensyn til, hvad der skal udskydes eller ikke udskydes, men det er noget tankevækkende, at vi fra Danmark, hvor vi altid har betragtet os som stående så temmelig i spidsen på det sociale område, er så forsigtige og betænkelige, når vi skal være med til et europæisk socialt betonet traktatværk, så forsigtige, at vi udskyder omtrent 3 gange så mange artikler som Norge og Sverige. Derfor kan det være interessant at se, hvad den højtærede ministers motivering er for, hvornår man skal tiltræde, og hvornår man ikke skal tiltræde.

De årsager, der anføres til, at man vil udskyde nogle bestemmelser, er for det første, at man finder det urigtigt at lovgive uden om arbejdsmarkedets organisationer; det drejer sig om ligelønsspørgsmålet, som allerede er berørt, og det finder jeg er helt i sin orden. Det er helt i sin orden, når det siges i bemærkningerne, at det er betænkeligt, om de statslige myndigheder uden om arbejdsmarkedets parter kunne blive forpligtet til at lovgive om lønspørgsmål, herunder om indførelse af lige løn. Det mener jeg er så rigtigt, som det er sagt, men så undrer det mig noget, at man ikke synes at have nogen betænkelighed med hensyn til artikel 4, punkt 1 og 2, der drejer sig om arbejderens ret i al almindelighed til en løn, som kan give ham og hans familie en passende levestandard. Det er muligt, og jeg tvivler i og for sig ikke derom, at man har argumenter, der viser, at det er betænkeligt i den ene paragraf og ubetænkeligt i den anden. Men jeg har ikke umiddelbart og navnlig ikke i de få dage, der har været levnet til arbejdet med dette forslag, kunnet se, hvorfor der er nogen forskel.

Man har en anden form for motivering for udskydelse af bestemmelser, nemlig at de er uklare. Det drejer sig om artikel 4, punkt 5, med hensyn til fradrag i løn, og den bestemmelse synes jeg også er uklar,

men jeg må indrømme, at jeg synes, uklarheden toner temmelig stærkt frem også andre steder, f. eks. i artikel 11, punkt 1, hvor man taler om at træffe egnede foranstaltninger, der bl. a. tager sigte på så vidt muligt at fjerne årsagerne til dårligt helbred. Det er jo, hvis man skal sige det mildt, en noget svævende forpligtelse at påtage sig; den forekommer mig noget uklar.

Det samme gælder en bestemmelse i artikel 14 om retten til at drage nytte af sociale velfærdsforanstaltninger. Jeg kan faktisk næsten ikke forstå, hvad meningen er med den. Det bliver muligvis noget bedre, når der ændres lidt på oversættelsen; det skal jeg ikke komme dybere ind på. Men artiklen er efter min mening så uklar, at hvis man endelig skal udskyde efter uklarhedskriteriet, synes jeg, at den også kunne komme med. Det er slet ikke, fordi jeg vil gå ind for, at bestemmelsen skal udskydes, men jeg mener, man har været noget inkonsekvent på dette punkt.

Den tredje motivering for at udskyde artikler er, at dansk lovgivning afviger, endvidere at tilsvarende bestemmelse ikke findes i dansk lovgivning, endvidere at det er usikkert, om vore regler svarer til de regler, der findes i traktaten, at de ikke stemmer med vor praksis o. s. v. Jeg har indtryk af, at på de kriterier har man udskudt en hel del. Det er måske rigtigt at udskyde disse ting, men man kunne jo spørge, om det da ikke er sådan, at det, der er galt, det er, at vore regler er mangelfulde, vor praksis er forkert, vor fortolkning er uheldig. Når man her opstiller en slags europæisk social grundlov, og når vi vil være med til at udforme den og dermed vise et ansigt, forekommer det mig noget betænkeligt, at vi siger nej på en række punkter ud fra den motivering, at sådan er vor lovgivning ikke endnu. Det var jo muligt, at det var vor lovgivning, der var mangler i. Jeg siger det rent generelt, uden at der deri skal lægges nogen som helst speciel stillingtagen til de enkelte udskydelser, som regeringen her foreslår.

Det glæder mig, at der fra anden side er

[Johan Asmussen.]

stillet forslag om nedsættelse af et udvalg. Det ville have forbavset mig, og jeg ville have fundet det ejendommeligt udadtil, hvis en så betydningsfuld og vidtrækkende sag som den europæiske socialpagt skulle kunne behandles færdig i det danske folketing uden en udvalgsbehandling. Jeg ved, at der i de andre parlamenter har været en meget grundig udvalgsbehandling, og det vil jeg mene også nødvendigvis må ske her i folketinget. Jeg mener, at udvalgsbehandlingen ikke mindst må dreje sig om en gennemgang af, hvilke bestemmelser Danmark kan og bør tiltræde, og hvilke vi ikke bør tiltræde. Endvidere mener jeg, at man i udvalget bør forlange en udførlig fortolkning af de enkelte bestemmelser, som traktaten vedrører. Det har vi ikke fået nogen antydning af, praktisk talt. Der er visse fortolkningsbidrag i det officielle tillæg til traktaten, men det er ikke det, det drejer sig om. Jeg mener, at man gennem udvalgsbehandlingen bør have alle fortolknings spørgsmål nøje belyst. I forbindelse hermed håber jeg, at udvalget vil forlange oplysninger om de andre landes ratifikationer, om de begrænsninger, der er foretaget af de andre lande, og ikke mindst om de motive-ringer, som man i andre lande har anført for at udskyde enkelte af bestemmelserne.

Endvidere mener jeg, at man under udvalgsbehandlingen må bede om at få fremlagt i hvert tilfælde den beretning, som jeg ved at det europæiske parlaments socialudvalg har udarbejdet, og som har dannet basis for det europæiske parlaments behandling af denne socialpagt i juni måned. Jeg ved, at man ved denne lejlighed har rettet indtrængende opfordringer til alle fællesmarkedets lande om snarest muligt at ratificere pagten, der som nævnt er et sidestykke til menneskerettighedserklæringen og ligger i forlængelse af de pågældende afsnit i Romtraktaten og hele dens målsætning. Det kan jo se noget ejendommeligt ud, at Vesttyskland er det eneste fællesmarkedsland, som til dato har ratificeret denne traktat, men der er formodentlig ratifikationer på vej i en række andre lande.

Det vil blive interessant at se, hvilke oplysninger der foreligger, når arbejdet i udvalget er til ende. Forhåbentlig er oplysningerne om baggrunden væsentlig fyldigere

end nu — så fyldige, at de kan stå mål med det grundlag, som man i andre parlamenter har at arbejde på, og vi skal derefter også fra de uafhængiges side med glæde være med i folketingets stillingtagen til denne traktat.

Socialministeren (Bundvad): Jeg vil gerne på udenrigsministerens vegne takke for den tilslutning, samtlige partier har givet til princippet, til, at vi ratificerer den europæiske socialpagt.

Det er — som det er understreget — et vigtigt dokument, der prøver at fastlægge en vesteuropæisk værdimåler på det socialpolitiske område. Man har taget alt med på feltet: beskæftigelsespolitik, arbejdsvilkår, arbejderbeskyttelse, forenings- og forhandlingsfrihed, socialforsikring, familierpolitik o.s.v. o.s.v., og det allermeste af det kan vi ratificere umiddelbart, fordi vor lovgivning i forvejen er udbygget dertil. Vi kan ratificere med hensyn til så mange punkter, at vi opfylder traktatens bestemmelser om ratifikation. Der er imidlertid andre punkter, vi må tage et forbehold over for. Det betyder ikke, at vi ikke på et senere tidspunkt, hvis dansk lovgivning ændres, vil kunne tiltræde, for det kan man, men det, vi har foreslået undtaget, er det, som arbejdsmarkedet principielt selv plejer at ordne.

Det ærede medlem fru Gunhild Due var inde på spørgsmålene om arbejdstid, opsigelsesfrist og ligeløn, områder, som vi fra regeringens side principielt ikke mener at man bør lovgive for; parterne må her forhandle sig til rette som et led i deres almindelige overenskomstpolitik. Hvad angår børns og unges arbejde, som det ærede medlem var inde på, skal jeg kun lige nævne; at bestemmelsen i traktaten ikke helt harmonerer med vore bestemmelser om børns og unges arbejde, hvilket imidlertid ikke betyder, at vore bestemmelser er dårligere, men hvor, om jeg så må sige, lovrytmen ikke er den samme.

Jeg skal også nævne, at når vi har udeladt bestemmelserne om de fremmede arbejdere, er det ikke på grund af, at vi ikke vil skaffe tilstrækkelig sikkerhed, hvis vi havde fremmede arbejdere, i den udstrækning, som man tænker sig, men ganske simpelt, fordi vore bestemmelser endnu ikke er ud-

[Socialministeren.]

bygget således, at vi umiddelbart kan skrive under på det, der står i traktaten. Men som jeg sagde før, hvis man retter lovgivningen op, så den harmonerer på dette punkt, kan man efteranmelde tilslutning også her.

Det ærede medlem hr. Johan Asmussen gik ind i en større diskussion om den måde, folketinget og regeringen behandler denne sag på. Jeg forstod, at det ærede medlem havde den opfattelse, at folketinget plejede at betragte disse ratifikationer som rutinesager, som man nok kunne sjuske med og bare se at få af vejen. Sådan er det ikke. Folketinget er suverænt med hensyn til de undersøgelser og overvejelser, det vil have foretaget, og når man ønsker nedsat et udvalg, vil regeringen naturligvis bidrage med de oplysninger, som udvalget måtte ønske sig.

Jeg vil dog gerne sige til det ærede medlem, at sagen har været behandlet i alle faser efter de gældende regler, også med parlamentarikere fra denne forsamling som bidragydere. Jeg henviser til bemærkningerne, hvor gangen i konventionens tilblivelse refereres, og der står bl. a.:

„Efter at Europarådets rådgivende forsamling havde haft forslaget til udtalelse, vedtoges det af ministerudvalget.“

Det vil altså sige, at den parlamentariske Europarådssamling, hvori vi er repræsenteret herfra, har vedtaget denne konvention og altså på et tidligt tidspunkt haft lejlighed til at gennemgå den. Det binder naturligvis ikke folketinget som helhed, men man har ikke lov til at sige, at vi ikke har været vidende om, at dette arbejde foregik, og hvad der kom ud af det; men folketinget er suverænt, og hvis det nedsætter et udvalg, vil regeringen naturligvis bidrage med alle de oplysninger, som man måtte have behov for og lyst til at se.

Det ærede medlem nævnte også, at vi kom til at lovgive over bemærkningerne. Jeg forstod det sådan, at vi eventuelt skulle udstrege i konventionen de punkter, som vi ikke ville tiltræde i dag, og så sende den af som ratificeret på det grundlag. Det går imidlertid ikke. Konventionen er bygget op som en helhed med den klare forudsætning, som også står i bestemmelserne, at de enkelte lande kan udskyde de punkter, de ikke vil tiltræde, i særlig meddelelse til

Europarådets generalsekretær, og det er dernæst bestemt, at Europarådets generalsekretær skal holdes løbende underrettet ikke alene om, hvad der sker, hvad angår de punkter, vi har tiltrådt, men også med hensyn til dem, vi ikke har tiltrådt. Det vil naturligvis fremgå af ratifikationsdokumentet, hvilke punkter vi ikke tiltræder, således at det helt klart kan ses, at der ikke er lovgivet over bemærkningerne, men lovgivet på normal måde.

Johan Asmussen: Jeg skal gøre det kort, det er to bemærkninger til den højtærede minister.

Det er sikkert rigtigt, at der har været dansk deltagelse i ministerudvalget. Det, jeg ankede over, var imidlertid, at folketinget som sådant ikke tidligere er blevet underrettet om, at et så vigtigt traktatværk var på vej. Man er ikke blevet holdt à jour om, at noget sådant var under udarbejdelse, og jeg har henvist til, at der i den omtalte betænkning er givet udtrykkelig anvisning på, at folketinget naturligvis bør holdes à jour, mens arbejdet står på i den parlamentariske forsamling. Jeg tvivler ikke om, at der er et eller to eller måske endog fem af folketingets medlemmer, der har vidst noget om den europæiske socialpagt, men folketinget som sådant har ikke vidst det, og jeg mener — sagt uden nogen større harme, men blot som en appel, der forhåbentlig kan have nogen effekt for fremtiden — det er forkert, og jeg mener, det bør være anderledes ved den slags betydningsfulde ting. Det var det ene.

Det andet er spørgsmålet om udplukningen af de enkelte bestemmelser i traktaten, som vi vil godkende. Jeg tror, den højtærede minister må have misforstået mig. Jeg er ganske klar over, at vi kan selvfølgelig ikke lave om på traktaten, men jeg er også klar over, at ved ratifikationen skal det i ratifikationsdokumentet samtidig meddeles, hvilke numre Danmark nu tiltræder, og lad mig gentage — jeg mener, det var det samme, jeg sagde før — at det må naturligvis være folketinget, som tager den endelige stilling til, hvilke paragraffer og numre vi skal tiltræde. Derfor må det fremgå direkte af folketingsbeslutningens tekst. — Ikke traktatens tekst, den kan vi ikke lave om, men folketingsbeslutning-

[Johan Asmussen.]

gens tekst må ganske klart tilkendegive, hvad folketinget har besluttet med hensyn til rækkevidden af forpligtelserne, og derfor er det ikke nok, at det bare kan slås efter, hvis man er så energisk at slå op i bemærkningerne til forslaget til folketingsbeslutning. Det må være forkert at gøre det på den måde, og det må gøre et mærkeligt indtryk over for udlandet, hvis der er nogen, der hitter på at studere dette her, og det hænder jo dog.

Socialministeren (Bundvad): Det er ikke alene ministerrådet i Europarådet, men også den parlamentariske forsamling, der har vedtaget den pågældende traktat, og det vil sige, at medlemmer af de forskellige partier, der deltager i dette arbejde, har deltaget i vedtagelsen. Hvorvidt de så har refereret tilbage til forsamlingen her, til deres partier, kan jeg naturligvis ikke i enkeltheder svare på.

Hvad angår det sidste, er forholdet det, at hvis sagen går i udvalg, vil der komme en betænkning derfra, hvori der står, at man giver tilslutning til forslaget, som det er fremsat, eller der skal være ændringer deri. Hvis man vedtager det uændret, er det naturligvis undtagelserne i bemærkningerne, som vil komme til at stå i ratifikationsdokumentet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Sagens overgang til anden (sidste) behandling uden afstemning.

Niels Mørk: Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Anden næstformand (Thestrup): Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget Jens Peter Jensen (Sorø amt) har meddelt mig, at han ønsker til finansministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren give en vejledende udtalelse til forståelse af bestemmelserne i loven om kontrol med selvangivelsen, der angår skattemyndighedernes adgang til på skatteyderens bopæl eller erhvervsvirksomhed at foretage undersøgelser af regnskabsmateriale, bilag, kasseoptælling m. v.?”

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 12. november, kl. 10 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af den europæiske socialpagt, undertegnet i Turin den 18. oktober 1961.

2) *Valg af 1 medlem til jernbanerådet (i stedet for Chr. R. Christensen).*

3) *Forespørgsel til udenrigsministeren af Per Federspiel, Poul Møller m. fl.*

Mødet hævet kl. 17²⁵.

15. møde.

Torsdag den 12. november kl. 10.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af den europæiske socialpagt, undertegnet i Turin den 18. oktober 1961.

Valgt blev: *Niels Mørk, Albertsen, Nina Andersen, Boye Hansen, Grete Hækkerup, Egon Jensen, Erling Olsen, Astrid Skjoldbo, Søren Andersen, Henry Christensen, P. E. Eriksen, Per Federspiel, Asger Jensen, Knud Brø, Clara Munck, Grethe Philip, og Gunhild Due.*